

Euroopa majandus ja sotsiaalkomitee arvamus teemal “Globaliseerumise sotsiaalne mõõde — ELi poliitiline panus hüvede loomiseks kõigile”

KOM(2004) 383 (lõplik)

(2005/C 234/10)

26. mail 2004 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa majandus- ja sotsiaalkomiteega teemal “globaliseerumise sotsiaalne mõõde — ELi poliitiline panus hüvede loomiseks kõigile”.

Välissuhete sektsioon, millele tehti ülesandeks komitee asjaomase töö ettevalmistamine, võttis oma arvamuse vastu 15. veebruaril 2005. Raportöörid olid hr Tom Etty ja pr Renate Hornung-Draus.

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee võttis 9.–10. märtsil 2005 toimunud 415. täiskogu istungil (9. märtsi koosolek), vastu järgmise arvamuse 59 poolt- ja 15 vastuhäälega ning 2 liiget jäi erapooletuks.

1. Üldised märkused

— tõhusad avalikud teenused ja üldhuviteenused

Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee

— tugev sotsiaalne ja kodanikuühiskonnaga peetav dialoog

1.1 tervitab komisjoni teatist, mis käsitleb globaliseerumise sotsiaalset mõõdet ja ELi poliitilist panust hüvede loomiseks kõigile (KOM(2004) 383 (lõplik)). Teatises arutatakse põhjalikult spetsiifilist rolli, mida Euroopa Liit saab endale võtta globaliseerumisprotsessi muutmisel õiglaseks kõigi suhtes;

— investeringud inimkapitali

— tööhõive kvaliteet;

1.2 usub, et Euroopa Liit suudab anda märkimisväärse panuse globaliseerumise sotsiaalse mõõtme kujundamisele tänu oma ajaloole ning ulatusliku ja eduka regionaalse integratsiooni kogemusele, arvamata seejuures, et tegemist oleks mudeliga, mida kõikjal maailmas täpselt kopeerida saaks;

1.5 nõustub Euroopa Komisjoniga, et globaalne turumajandus on loonud arvukaid märkimisväärseid hüvesid, omab suurt potentsiaali majandus-, poliitilise ja sotsiaalse arengu mõistes ning on loonud enam ja paremaid töökohti. Samuti nõustub komitee globaliseerumise sotsiaalse mõõtme maailmakomisjoni (WCSDG — *World Commission on the Social Dimension of Globalisation*) järelustega, et ülekaalus on olnud turgude avamisele suunatud meetmed ja finants- ja majanduslikud kaalutlused ning hooletusse on jäetud sotsiaalsed tagajärjed. Selline reeglistik ja poliitika tuleneb globaalsest valitsemistavast, mis pole olnud piisavalt vastuvõtlik vähem jõuliste osaliste huvidele ja vajadustele.

1.3 võtab arvesse 17. detsembril 2004 toimunud erikohtumise tulemusi. Kohalolnud eksperdid ILOst, Maailmapangast ja IMFst väljendasid seisukohti oma organisatsioonide rollist seoses globaliseerumise sotsiaalse mõõtmega⁽¹⁾. Komitee avaldab kohtumise aruande ja kõnelejate esitlused;

1.4 rõhutab, kui oluline on väärtuspõhine lähenemine globaliseerumisele sotsiaalse turumajanduse tuumpõhimõtete mõistes. Sellisteks aspektideks on isiklik vastutus, austus õigusriigi suhtes, austus üksikisiku ja vara suhtes, läbipaistvus, terviklikkus, inimväärikus, võrdsus ja vabadus, ametiühingute ja töötajate põhiõigused, head töösuhted, üldine ligipääs haridusele ja koolitusele nii meeste kui naiste jaoks ja kõrgetasemeline sotsiaalkaitse. Põhieleemendid ELi lähenemisviisis globaliseerumisele toetuvad järgmistele punktidele:

— usaldusväärsed institutsionaalsed struktuurid

⁽¹⁾ Kohtumisel osalesid järgmised eksperdid:

— hr Gerry Rodgers, integratsiooni osakonna direktor, ILO
 — hr Dominique Peccoud, erinõustaja, rahvusvahelised suhted ja partnerlus, ILO
 — pr Haleh Bridi, eriesindaja Euroopa institutsioonide juures, Maailmapank
 — hr Pierre Dhonte, eriesindaja ELi juures, IMF

⁽²⁾ *Globalisation, Growth and Poverty: Building an Inclusive World Economy*, Maailmapank, Washington, 2002.

⁽³⁾ *Unions and Collective Bargaining. Economic effects in a global environment*, Maailmapank, Washington, 2003.

1.7 nendib, et kuigi globaliseerumisel on olnud arvukaid positiivseid mõjusid, jääb vaesus, mis on otseselt seostatav mitteametliku majanduse kasvuga ja on nii selle allikaks kui tagajärjeks, üheks kõige tõsisemaks väljakutseks maailmas;

1.8 nendib, et probleemid vaesusega ilmnevad eelkõige seal, kus riigid on globaliseerumisest kõrvale jäänud: kaks miljardit allpool vaesuspiiri elavat inimest elavad peamiselt riikides, mis ei osale aktiivselt globaliseerumises ja riskeerivad maailmamaajanduses kõrvaliseks jäämisega;

1.9 kinnitab, et ka turumajanduse poole liikuvates kiire majanduskasvuga arenguriikides on probleeme ning et vaesust saab võita ainult ebavõrdsuse vähendamise ning konkurentsivõimelise ametliku majanduse ja tõhusa sotsiaalpoliitika juurutamisega;

1.10 toetab WCSDG aruande üht võtmesõnumit, et muudatuste lähtepunktiks on riigi tasand: sotsiaalne areng peab toimuma alt üles ja kõigil institutsioonidel — nii riiklikel kui kohalikel — on täita äärmiselt tähtis funktsioon lõimumise soodustamisel ning tagamisel, et enam inimesi saaksid osa globaliseerumise hüvedest ja oleksid kaitstud selle negatiivsete tagajärgede eest. Globaliseerumisest saadava kasu õiglasel jagamisel on määrava tähtsusega, et kõikides riikides ja piirkondades arendataks sotsiaalset dialoogi ja dialoogi kodanikuühiskonnaga, mis eeldab tugevaid, esinduslikke, sõltumatuid ja vastutustundlikke osapooli;

1.11 hea kohalik, piirkondlik, riiklik ja globaalne valitsemistava, mis põhineb inimõiguste ülddeklaratsioonil ja ILO põhilistel töönormidel ja põhiliste inimõiguste deklaratsioonidel, võib soodustada kaubanduse liberaliseerimist, toetada globaalset majanduskasvu ja arengut ning aidata ELil edendada arutelu rahvusvahelisel tasandil ülemaailmsete keskkonnanormide aluse rajamiseks.

2. Konkreetsete märkused: ELi poliitiline panus

2.1 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee usub, et Euroopa Liit saab mängida võtmerolli globaliseerumise sotsiaalse mõõtme toetamisel ja edendamisel. EL saab aktiivselt rakendada ja järgida poliitikat, mis veenaks valitsusi vajaduses järgmist eesmärkide järele: õiglane õiguslik ja kohtulik raamistik, austus omandiõiguse vastu, kulufektiivne vaidluste lahendamine ja lepingute jõustamine, hariduse ja koolituse kättesaadavus, nõuetekohaselt reguleeritud finantsasutused ja neile juurdepääs, õiglane maksusüsteem ja inimarengu keskse rolli tunnustamine. Nende eesmärkide taotlemise tulemuseks ei tohiks siiski olla kaubanduse kasv, millel puudub mõju või on lausa negatiivne mõju säästvatele arengule, ja finantsturgude liberaliseerimisele, kui sellega ei käi kaasas tasakaalustatud fiskaal- ja sotsiaalne regulatsioon, samuti ebaõiglastele tingimustele, mis reguleerivad

struktuurilist kohandamist ja ümberstruktureerimist tööhõives, hariduses ja tervishoius, ning kasvavale ebavõrdsusele kõikides riikides, sh tööstusriikides. Kui EL tahab kõnealust rolli tõhusalt täita, peavad nii komisjon kui liikmesriigid hoolikalt jälgima oma poliitika sidusust vastavates valdkondades.

2.2 Euroopa Komisjon on välja töötanud rea vahendeid, mis Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvamusele sobivad globaliseerumise sotsiaalse mõõtme edendamiseks. Sellisteks vahenditeks on kahepoolsed ja piirkondlikud kokkulepped, arengu- ja väliskoostöö, kaubanduspoliitika, arenguriikide juurdepääs turgudele, sotsiaalarenduses eraalgatuste soodustamine ja juhtimise edendamine globaalsel tasandil. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee viitab oma kõige hiljutisematele arvamustele, mida on kõigi nende vahendite kohta esitanud (vt lisa 2). Kuigi Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee on komisjoniga nõus, et nimetatud vahenditel on potentsiaali, soovib komitee väljendada oma eelistust mitmepoolsete kokkulepete suhtes. Komitee rõhutab, et EL peaks jätkuvalt tekitama stiimuleid, et arendada lõunapoolsete riikide vahelist kaubandust.

2.3 Kahepoolsed ja piirkondlikud lepped saavad aidata kaasa arengule hea valitsemistava, õigusriigi, inimõiguste ja demokraatiseerumise valdkonnas. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee toetab kahepoolsete või piirkondlike kokkulepete alaseid läbirääkimisi ELi ja ELi kaubanduspartnerite vahel, kui need toimuvad poliitilistel ja majanduslikel, sotsiaalsetel ja keskkonnavalastel kaalutlustel ning toetuvad ja/või täiendavad mitmepoolset kaubandussüsteemi. Eelistada tuleks jõukohaseid kokkuleppeid, mis lubavad suurt kaubavahetuse mahtu ja märkimisväärset kasu turule juurdepääsust (kaubad, teenused ja investeringud). Kõik sellised kokkulepped peaksid olema täielikult kooskõlas WTO sätetega. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee rõhutab, et on vaja järelevalvet ja arutelu nimetatud kokkulepete üle seoses kokkulepete mõjuga sotsiaalsele mõõtmele ning tervitab ideed kutsuda selles protsessis osalema rahvusvahelisi organisatsioone nagu ILO.

2.3.1 Sellega seoses nendib komitee huviga komisjoni kavatsust moodustada kahepoolsetes kokkulepetes uusi ühismehhanisme (*joint bilateral observatories*) globaliseerumise sotsiaalse mõõtme asjakohaste aspektide arutamiseks, kuhu saaks osalema kutsuda teisi rahvusvahelisi organisatsioone. Kõnealused vahendid saavad tõhusalt demonstreerida vastutavat rolli, mis on vabadel ja sõltumatutel sotsiaalpartneritel ning teistel asjakohastel kodanikuühiskonna organisatsioonidel, nagu talunike organisatsioonid, tarbijate ja keskkonnaalased ühendused jne. Neid organisatsioone ühendav Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee näeb, et tal on siin oma ülesanne, sest saab ära kasutada oma kogemusi piiriüleste kodanikuühiskonna partnerluste korraldamises, seda ka arengumaades ja eriti Mercosuri, AKV ja Euromedi riikides⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee mehhanism hõlmab kontrolligruppe, ühiseid nõuandekomiteid, ümarlauda ja kontaktrühmi maailma eri geograafiliste piirkondadega.

2.4 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee on arvamusel, et erilist tähelepanu tuleks pöörata Euroopa naaberriikide poliitikale. Komitee usub, et kõnealune lähenemisviis suhete tihendamiseks ELi ida- ja lõunanaabritega saab märkimisväärselt kaasa aidata sotsiaalsele arengule neis riikides, juhul kui piirkondliku arengu, tööhõive- ja sotsiaalpoliitika on sellise koostöö osaks. ELi laienemiseelsete perioodide kogemus koostöö osas kandidaatriikidega on osutanud teatavale positiivsele mõjule läbirääkijariikides.

2.5 Inimõiguste (sh nii tööandjate kui töötajate ja ametiühingute õigused vastavalt ILO 1987. ja 1998. aasta konventsioonile) edendamine ja demokratiseerumine kolmandates riikides on fundamentaalne küsimus arengu ja demokraatia edendamisel. Eksisteerib tugev seos hea valitsemistava, sh korruptsioonivastase võitluse, õigusriigi, inimõiguste ja põhivabaduste kaitse ning kohtusüsteemi kvaliteedi vahel. Siinkohal meenutab komitee, et inimõiguste kokkulepped on riikidevahelised kokkulepped. Neist tulenevad kohustused lasuvad eeskätt riikidel. Euroopa Komisjon peaks liikmesriike julgustama neid kohustusi täielikult järgima ja osalema rahvusvahelises dialoogis, et tõsta teadlikkust riikide ülesannete suhtes ning tuletada meelde riikide vastavaid kohustusi sotsiaalse arengu suhtes. Kui rahvusvahelised normid on riiklikesse õigusaktidesse viidud, muutuvad need siduvaks eraõiguslikele üksustele, st kodanikele ja ettevõtetele.

2.6 Kõnealused prioriteedid peaksid olema esikohal ka väliskoostöös ja arengubis — WCSDG üks põhisõnum ütleb, et muutus saab alguse riiklikult tasandilt. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee usub, et on oluline koondada tähelepanu üksikprobleemidele ühtse, üldise arengupoliitika raames.

2.6.1 Sellise prioriteedina võiks nimetada korralike töökohtade olemasolu⁽⁵⁾, mis peaks hõlmama integreeritud tööhõivepoliitika väljatöötamist tootliku, jätkusuutliku tööhõive loomiseks, et sobitada inimeste oskused olemasolevate ja tekkivate töökohtade nõuetega, parandada töötingimusi ja tõsta elustandardit. Selline poliitika peaks tekitama majanduses tootlikumaid ja paremaid töökohti, vähendama töötust ja koondama avalikud ja erainvesteeringud ning rahvusvahelise abi kõige tootlikumatesse valdkondadesse.

2.6.2 Veel üheks eelisvaldkonnaks peaks olema haridus: hariduse sobitamine tööturu vajadustega ning inimestele nõutavate põhiteadmiste ja -oskuste pakkumine. Ettevõtlusel on otsustav osa selles, et ettevõtlus aitab poliitikat kujundada raamistikus, mis hõlmab sotsiaalpartnereid ja valitsusi, ja annab ülevaate, milliseid oskusi on tõenäoliselt majanduses vaja lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis.

(5) Vt *Decent work*, ILO.

2.6.3 Samuti on üheks prioriteediks väliskoostöös ja arengubis sotsiaalmajanduse kaitse, nt organisatsioonid, mis ühendavad turumajanduslikud ja sotsiaalsed aspektid ning toimivad nii majandusliku kui sotsiaalse kasu mootoritena.

2.7 Migratsioonipoliitikat, mis vastab muutuvatele muustritele ja hetke reaalsusele tööturul, tuleb arendada inimeste õigusi arvestavas mitmepoolses raamistikus, pidades silmas ÜRO rahvusvahelist konventsiooni kõigi võõrtöölise ja nende pere liikmete õiguste kaitse kohta ning samuti seoseid majanduslike, sotsiaalsete, poliitiliste, kaubanduslike, tööhõive, tervishoiu, kultuuriliste, julgeoleku, välispoliitiliste ja arenguliste aspektide vahel. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee jagab ÜRO peasekretäri seisukohta, kes tões jaanuaris 2004 toimunud kohtumisel Euroopa Parlamendiga järgmist: "Vaid koostöö — kahepoolne, piirkondadevaheline ja ülemaailmne koostöö — võimaldab luua mõlemale osapoolele kasulikud partnerlusuhted vastuvõtivate ja päritoluriikide vahel, võimaldab leida vahendeid, et muuta sisseränne arengumootoriks, vaid koostöö lubab tõhusalt võidelda sisserändajate ebaseaduslikult üle piiri toimetajate ja inimkaubitsejate vastu ja vastu võtta ühised normid sisserändajate kohtlemise ja sisserände juhtimise vallas."

2.8 Rahvusvaheline kaubandus on järjest suurema tähtsusega kõigis majandustes ning võib olla lahenduseks vaesuse leevendamisel. Tootmises konkurentsivõimeliseks muutunud arenguriikide kogemused ütlevad, et proaktiivne ekspordil põhinev strateegia on tänu suhtelistele eelistele, milleni on jõutud tänu kvaliteedile, mitte madalatele palkadele, määrava tähtsusega ekspordivõime tõstmisel. Edu saavutamiseks on siiski paralleelselt vaja strateegilist lõimumist maailmamajandusse, millega toetatakse riiklike arenguprioriteete, sh kohalike arengualgatusi, mis on eriti olulised ja mida tuleks seega edendada. Maailmamajandusse lõimumise protsessil peab olema sotsiaalne mõõde. Siinkohal tuleks erilist tähelepanu pöörata (nais)töötajate ekspluateerimise juhtumitele enamikes ekspordikauba töötlemise eritsoonides. Komitee arvab, et asjakohased rahvusvahelised organisatsioonid peaksid tegema ühise jõupingutuse, et lõpetada töötajate õiguste rikkumine neis tsoonides. Nii Euroopa Komisjon kui ELi liikmesriigid peaksid aktiivselt neid jõupingutusi toetama.

2.9 ELi kaubandus-, investeerimis- ja arengupoliitika peaks täielikult toetama ja olema lülitatud ELi globaalse poliitika eesmärkidesse. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee toetab ELi üldist soodustuste süsteemi, aga tõstatab küsimuse, kas seal sisalduv stimuleeriv erikord (keskkonna, sotsiaal- ja narkovastase võitluse valdkonnas) ei nõua importijalt mitte liiga palju bürokraatiat, mistõttu need vaesed riigid ja väikeettevõtted, mis peaksid olema peamised kasusaajad, ei kasuta erikorda piisavalt. Komitee soovib Euroopa Komisjonil töötada eesmärgi nimel, et üldise soodustuste süsteemiga hõlmatud riigid ratifitseeriks ILO põhilised töönormid ning rakendaksid need õigusaktides ja praktikas, ning kaasata 2005. aasta ülevaatesse meetmed selle

kohta, kuidas maksimeerida sellest tulenevat kasu soodustatud riikide jaoks. Kõnealune ülevaade tuleks teha sotsiaalpartnerite ja teiste asjakohaste kodanikuühiskonna organisatsioonide täiel osalusel.

2.10 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee soovib Euroopa Komisjonil algatada teadlikkuse tõstmise kampaania sellise tähtsa ja kasuliku vahendi nagu OECD suunised rahvusvahelistele ettevõtetele paremaks tutvustamiseks ettevõtetele ja nende Euroopa töönõukogudele. Suunised ei peaks ka edaspidi olema siduvad, aga OECD liikmesriikide valitsused peaksid jätkuvalt edendama suuniseid ja nende järgimist rahvusvaheliste ettevõtete poolt. Tuleks teha pingutusi, et hoida ära kolmandate riikidega sõlmitud kaubanduskokkulepete tõlgendamine uue proteksionismivormina. Komisjon peaks toetama OECD taotlusi, et ka OECD mitteliikmesriigid järgiksid nimetatud suuniseid. Samu pingutusi tuleks teha seoses ILO kolmepoolse põhimõtete deklaratsiooniga rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika kohta.

2.11 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee usub, et sotsiaalarengu era- ja vabatahtlike algatuste edendamise valdkonnas saavad ettevõtted mängida toetavat rolli. Mõiste "ettevõtete sotsiaalne vastutus" kirjeldab, kuidas riiklikud ja rahvusvahelised ettevõtted võtavad jätkusuutlikkuse põhimõtte üle oma äritavadesse. Siinkohal viitab komitee oma arvamusele rohelise raamatu kohta, mis käsitleb Euroopa raamistiku edendamist ettevõtete sotsiaalse vastutuse alal (CES 355/2002). Ettevõtete sotsiaalne vastutus ei seisne ainult tööhõive loomises ja kaitsmises, see seisneb paremate, nõuetele vastava tööohutuse ja tervisekaitsega töökohtade arendamises, puuetega inimeste vajadustega arvestamises ja elukestva õppe kultuuri soodustamises. Sotsiaalselt vastutustundlik käitumine tähendab seda, et ettevõtted rakendavad pühendunult olemasolevaid sotsiaalseid reegleid ning võtavad omale ülesandeks saavutada hea koostöö asjakohaste sidusrühmadega.

2.12 WCSGD aruande veel üheks võtmesõnumiks on valitsemise parandamine riiklikul ja globaalsel tasandil. Seoses globaalse tasandiga usub Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee, et rahvusvaheliste organisatsioonide mitmepoolse süsteemi tugevdamine omab otsustavat tähtsust. Globaalse tasandi valitsemise võti on poliitika ulatuslikum ja tihedam koordineerimine organisatsioonide vahel. See koostöö peab olema tõhusam, paremate ressurssidega, paindlikum ning vältima dubleerimist ja halba juhtimist. ELi liikmesriikidel tuleks kiiremas korras nõuda selle protsessi hoogustamist rahvusvaheliste organisatsioonide otsustusorganites. Tuleb täheldada, et koordineerimise ja ühtsuse saavutamise osas on liikmesriikidel vähemalt samaväärne roll kui komisjonil. Komitee oleks oodanud teatise rohkem sellesuunalisi soovitusi. Komisjoni ja liikmesriikide koostööle tuleks pöörata piisavat tähelepanu poliitika arendamisel asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel. On äärmiselt oluline, et EL annaks oma täieliku panuse rahvusvahelisse juhtimisse. Liikmesriigid peavad tihendama koostööd, valmistama paremini ette oma ettepanekud ja tegevused rahvusvahelistes organisatsioonides ning kooskõlastama oma seisukohad.

3. Järeldused ja soovitused: kuidas jätkata

3.1 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee usub, et globaliseerumise sotsiaalse mõõtme edendamisel eksisteerib ELi jaoks sisemine ja väline mõõde.

3.2 **Sisemine mõõde** peitub ELi võimes saada hakkama struktuurireformidega: komitee usub, et Lissaboni strateegia edu on võtmeks ELi konkreetse poliitilise panuse edule globaliseerumise sotsiaalses mõõtmes. Ainult siis, kui liikmesriikidel õnnestub ellu viia vajalikud struktuurireformid, ühiselt tugevdades majandusarengut, tööhõivet ja sotsiaalpoliitikat ning realiseerides majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, saab Euroopa Liidu eeskujuga järgida globaalsel tasandil. EL peab jätkama oma jõupingutusi praeguse ELi kaubanduspoliitika proteksionistliku suundumuse muutmisel — seda eelkõige, kuigi mitte ainult, põllumajanduse ja eriti töödeldud toodete osas — ning peaks liikuma eksporditoetusteta kaubanduspoliitika suunas. Lisaks sellele peavad Euroopa Liit ja liikmesriigid aktiivselt tegutsema otsustavate reformide abil rahvastiku vanemise ning püsiva kõrge tööpuuduse probleemidega. Tööhõivetaseme jätkusuutliku kasvu stimuleerimiseks on sotsiaalkaitse- ja sotsiaalkindlustussüsteemide reformid otsustava tähtsusega — reformide tulemusel peaks tõusma töömotivatsioon ja vähenema palgavälised tööjõukulud. Paindlik töökorraldus on sama oluline kui piisav sotsiaalkaitse inimestele, kes sellise töökorralduse raames töötavad, ning sama tähtis kui investeeringud inimkapitali. Samuti tuleks välja töötada uusi aktiivseid meetmeid majanduslikel põhjustel toimuva sissetände osas, nagu seda kinnitas Thessaloniki Ülemkogu. Euroopa Komisjon ja Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee on esitanud sellesuunalisi ettepanekuid. Kõik need reformid tuleb hoolikalt välja töötada koostöös tööandjate ja ametiühingutega.

3.3 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee viitab hiljutisele Maailma Majandusfoorumi globaalse konkurentsivõime aruandele 2003–2004 (*Global Competitiveness Report 2003–2004*), milles tuuakse välja Skandinaaviamaade tähelepanuväärselt head tulemused. Neis riikides on ühelt poolt tugev sotsiaalse turumajanduse traditsioon, kuid samal ajal on neil õnnestunud läbi viia struktuurireformid, mis sotsiaalse turumajanduse põhiprintsiipide alalhoidmiseks on otsustava tähtsusega. See tõestab, et Euroopa sotsiaalmudel võib olla aluseks edukatele struktuurireformidele.

3.4 **Välismõõtmeks** on see, et EL peaks mängima juhtivat rolli mitmepoolse osaluse ja globaalse valitsemise olulisuse rõhutamisel. Võtmeküsimusteks on rahvusvaheliste organisatsioonide süsteemi tugevdamine ÜRO süsteemis ja ühtsena poliitika taotlemine nende organisatsioonide vahel ja koostöös Bretton Woodsi institutsioonide ja WTOga. EL peaks eelkõige tegelema olemasolevate sotsiaalarengustandardite tugevdamisega, näiteks nagu ILO põhilised töönormid, korralike töökohtade tagamine globaalse eesmärgina ja ÜRO inimõiguste paktid. EL peaks tegema tööd selle nimel, et ÜRO liikmesriigid rakendaksid neid standardeid nii õigusaktides kui praktikas. See peaks kindlustama sotsiaalse mõõtme ja korralike töökohtade tagamise lülitamise ELi väliskoostöö programmidesse. ELi liikmesriigid peaksid suurendama antavat arenguabi.

3.5 Selles kontekstis on ELi ülesanne edendada ametliku esindatuse vorme ning konsultatsioone tööandjate organisatsioonide, ametiühingute ja teiste asjakohaste kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel rahvusvahelistes finants- ja kaubandusorganisatsioonides nagu IMF, Maailmapank ja WTO. OECD saab neile institutsioonidele pakkuda mudelit, mis on tõestanud enda kasulikkust paljude aastate vältel.

3.6 Komisjon ja liikmesriigid peaksid tihedas koostöös pöörama tõsist tähelepanu WCSDG ettepanekule moodustada majandus- ja sotsiaalkindlustusnõukogu. See on üks olulisemaid ettepanekuid WCSDG-lt selle kohta, kuidas jõuda tõelise juhtimiseni globaalsel tasandil, sest WCSDG arvates on kokkulepitud eesmärkide saavutamiseks vaja tasakaalustada majandus- ja sotsiaalpoliitika ühtsel viisil. Samuti tuleks piisavat tähelepanu pöörata tõsistele pingutustele reformida ja tugevdada ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu (ECOSOC) potentsiaalset, aga mitte veel realiseerunud rolli globaalses poliitikakoordineerimises majandus- ja sotsiaalvaldkonnas. Kui ECOSOCi positsioon tõesti paraneks, siis Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee otsiks võimalusi ja vahendeid teha Euroopa organiseeritud kodanikuühiskonna hääl paremini kuuldavaks ÜRO raames ECOSOCi abil.

3.7 Euroopa Komisjon ja ministrite nõukogu peaksid arvestama WCSDG sõnumiga, et korralike töökohtade olemasolu on oluline vahend vaesuse kaotamisel. Nad peaksid edendama korralike töökohtade tagamist kui globaalset eesmärki, mida peaks arvestama ÜRO oma millenniumi deklaratsiooni ja millenniumi arengueesmärkide ülevaates.

3.8 WCSDG üks olulisemaid sõnumeid on tungiv palve valitsustele koordineerida ja formuleerida ühtne poliitika rahvusvahelistes finantsorganisatsioonides, WTOs ja ILOs ning organisatsioonide endi vahel. Sellise koostöö ja ühtsuse eeltingimuseks on, et valitsused võtavad ette sama riiklikul tasandil. Valitsused peaksid tegema lõpu praegusele praktikale, mille kohaselt saavad esindajad IMFis oma juhised peamiselt rahandusministeeriumist, WTOs kaubandus- või majandusministeeriumist ning ILOs tööhõive- ja sotsiaalministeeriumist. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee teeb tungiva ettepaneku, et komisjon ja ministrite nõukogu kaaluksid ideed, mille kohaselt majandus- ja sotsiaalnõukogu omavad liikmesriikide valitsused küsiks vastavate nõukogude arvamust selle kohta, kuidas saavutada sellealast koostööd ja ühtsust riiklikul tasandil. Liikmesriikide valitsused, millel majandus- ja sotsiaalnõukogu puudub, võiksid küsida oma riigi kõige esinduslikumate

tööandjate organisatsioonide ja ametiühingute seisukohti või kasutada olemasolevaid konsultatsioonimehhanisme, mille kaudu kodanikuühiskond osales ÜRO sotsiaalalaste tippkohtumiste *Social Summit* ja *Social Summit+5* ettevalmistamisel.

3.9 Komisjon võiks tihedas koostöös liikmesriikidega minna kaugemale tõhusama dialoogi edendamisel ILO ja WTO (ning samuti ILO ja IMF ning ILO ja Maailmapanga) vahel, kui on pakutud teatise punktis 5.5. Nii WTO (mis siimaani on olnud vastu ideele pöörata tähelepanu sotsiaalsele mõõtmele oma mandaadi raames) kui IMF ja Maailmapank võiksid oma liikmesriikidelt saadud mandaadi alusel luua koordineerimisasutused ILOga, millega saaks tagada sotsiaalse mõõtme kaasamise nende töösse ning sellealase arengu jälgimise. Näiteks WTO tekstiil- ja rõivatoodete lepingu lõppemise tõttu 2004 aasta lõpul seisavad paljud tekstiilekspordiga tegelevad riigid vastamisi kohandumisprobleemide ja töökohtade suure kaotusega. Probleemi laiahaardelisusest tulenevalt on selgelt tegemist valdkonnaga, kus on vaja algatust poliitika ühtlustamiseks, mis peaks kaasama asjassepuutuvad organisatsioonid, nagu WTO, Maailmapank, IMF, ILO ja teised ÜRO allasutused. Vaja on ennetada sotsiaalseid ja majanduslikke tagajärgi ning teha ettepanekuid meetmeteks valitsustele, keda probleem puudutab, kusjuures viimased peaksid saama kõnealuses küsimuse lahendamisel rahvusvahelist abi.

3.10 EL peaks jätkuvalt soodustama põhiliste töönormide kui võrdluse aluse lülitamist WTO liikmesriikide perioodilistesse kaubanduspoliitika ülevaadetesse, lähtudes ELi enda oktoobri 2004 ülevaatest. Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee arvates oleks sobiv, kui komitee on esindatud komisjoni delegatsioonis, mis hakkab tegelema kaubanduspoliitika ülevaatega. Komisjon võiks ka motiveerida oma peamised kaubanduspartnereid osalema kaubanduspoliitika ülevaadetes.

3.11 Euroopa majandus- ja sotsiaalkomitee leiab, et kuigi idee sellest, et WCSDG võiks luua ÜRO globaliseerumispoliitika foorumi, mis hõlmaks mitmepoolses süsteemis osalejaid ning teisi globaliseerumise sotsiaalse mõõtme pärast muret tundvaid organisatioone, rühmi ja üksikisikuid, on huvitav, võib see praeguste tingimuste juures olla liiga ambitsioonikas projekt. Kui valitsused on tõsiselt alustanud poliitika kooskõlastamist ja ühtlustamist rahvusvahelistes finantsinstitutsioonides, WTOs ja ILOs ning kui sellest tulenevalt on alustatud tõhusamat koostööd nende rahvusvaheliste institutsioonide vahel, on aeg küps seda ettepanekut tõsiselt kaaluda.

Brüssel, 9 märts 2005

Euroopa majandus ja sotsiaalkomitee
president
Anne-Marie SIGMUND